

2018

POLITIK

Borgere med særlige behov

Overordnede rammer og målsætninger for samarbejdet med borgere, der på den ene eller anden måde har en funktionsnedsættelse eller andre barrierer og derfor har et særligt behov for støtte fra kommunens side.

RANDERS

INDHOLD

03 | Forord

05 | Indledning

Politikken udstikker de overordnede visioner, centrale værdier og retningslinjer for indsatsen overfor borgere med særlig behov.

07 | Værdier og bærende principper

Politikken bygger på de generelle principper fra handicapkonventionen

09 | Vision

Randers Kommune understøtter den enkelte udsatte borger, så vedkommende inkluderes i samfundet på lige fod med andre.

10 | Indsatsområder

Socialområdet har et særligt fokus på, at flere borgere mestrer eget liv, samt at flere borgere kommer i uddannelse eller beskæftigelse.

Udarbejdet af:

Randers Kommune
Social- og Arbejdsmarked
2018

Foto:

Esteban Buhrkall
Colourbox

FORORD

Borgerens ønsker og drømme til eget liv er afsættet for det fælles arbejde. Det er med udgangspunkt heri, at vi i de kommende år vil arbejde for, at flere borgere kommer i uddannelse eller beskæftigelse samt at flere borgere mestrer eget liv. Det er vigtigt at have fokus på dette, da det øger livskvaliteten ved at give den enkelte flere muligheder, gør dem i stand til at gribe de muligheder, som opstår samt bidrager til at styrke fællesskabet.

Politik for borgere med særlig behov er med til at sikre den rette kurs, da politikken beskriver de overordnede rammer og målsætninger for samarbejdet med borgere i Randers Kommune, der på den ene eller anden måde har en funktionsnedsættelse eller andre barrierer og derfor har et særligt behov for støtte fra kommunens side.

Det er en fælles kommunal forpligtigelse at støtte op om borgere med særlige behov og det kræver derfor et godt samarbejde på tværs internt i kommunen. Det kræver samtidig et godt samarbejde med bruger- og interesseorganisationer, frivillige, pårørende og eksterne samarbejdspartnere, hvis opgaven skal lykkes.

Med disse ord ønsker vi dig god læselyst

Torben Hansen
Borgmester

Charlotte Broman Mølbæk
Formand for socialudvalget

i POLITIKKENS MÅLGRUPPE

Politikken henvender sig til borgere med et særligt behov for hjælp. Der er tale om en meget bred målgruppe. Målgruppen er eksempelvis:

- Borgere med misbrugsproblemer
- Borgere med psykisk sårbarhed og sygdom
- Borgere med fysiske handicaps
- Borgere med udviklingshæmning
- Borgere med senhjerneskade
- Borgere med autisme
- Borgere i hjemløshed

Hvem, der har sådan et særligt behov for hjælp, afhænger både af den konkrete situation og af den enkeltes ressourcer.

Målgruppen er borgere over 18 år i Randers Kommune. Indsatsen over for børn og unge med et særligt behov for hjælp i alderen 0-17 år er omfattet af Børn- og Ungepolitikken.

Det er vigtigt, at der er en særlig opmærksomhed på overgangen fra barn til voksen. Det vil Randers Kommune have fokus på ved at sikre, at politikken implementeres i de samarbejdsfora, som arbejder med overgangen fra barn til voksen.

INDLEDNING

Politik for borgere med særlige behov beskriver de overordnede rammer og målsætninger for samarbejdet med borgere i Randers Kommune, der på den ene eller anden måde har en funktionsnedsættelse eller andre barrierer og derfor har et særligt behov for støtte fra kommunens side.

Målgruppen for politikken er borgere over 18 år i Randers Kommune. Indsatsen over for børn og unge med et særligt behov for hjælp i alderen 0-17 år er omfattet af Børn- og Ungepolitikken.

Politikken blev formuleret første gang i 2013. Politik for borgere med særlige behov 2018 er en revideret udgave af den oprindelige udgave fra 2013. Politikken er revideret, så den er i overensstemmelse med byrådets vision for 2018-2021 med vægt på målsætningerne:

- Flere i uddannelse og beskæftigelse
- Flere skal mestre eget liv

Herudover tager den udgangspunkt i henholdsvis beskæftigelsesudvalgets fokus på, at der skal ske en helhedsorienteret indsats for at få udsatte borgere i beskæftigelse og socialudvalgets visioner for 2018-2021, som lyder:

- Helhedsorienteret indsats på både børneområdet og voksenområdet
- Tidlig indsats og forebyggelse - Fra barn til voksen
- Gentænkning af frivilligområdet
- Styrkelse af autisme-området
- Økonomi i balance - Overensstemmelse mellem budget og borgernes behov for hjælp

Ydermere spiller politikken op til de nationale mål på socialområdet, som omhandler at:

- Flere skal være en del af arbejdsfællesskabet
- Færre skal være socialt udsatte

Politikken er en paraply over kommunens samlede indsats for borgere med særlige behov og udstikker de overordnede visioner, centrale værdier og retningslinjer for målgruppen. Under politikken findes en række planer, som beskriver hvorledes der for de respektive målgrupper bliver arbejdet konkret og målrettet med at omsætte visionerne. I 2018 er der fire gældende planer på socialområdet, som refererer til politikken:

- Handicapplan 2016
- Rusmiddelplan for Randers Kommune 2017-2020
- Psykiatriplan 2018-2021
- Plan for udsatteområdet i Randers Kommune 2018-2021

Herudover udarbejdes der årligt en beskæftigelsesplan for Randers Kommune, som har fokus på den samlede beskæftigelsesindsats og herunder den beskæftigelsesrettede indsats overfor borgere med særlige behov.

Sundheds-, idræts- og kulturområdet er væsentlige samarbejdspartnere, hvorfor de spiller en vigtig rolle i indsatsen overfor borgere med særlige behov.

Det skal indledningsvis understreges, at FN's Handicapkonvention og Serviceloven er vigtige ankerpunkter for indsatsen overfor borgere med særlige behov i Randers Kommune.

i HANDICAPKONVENTIONEN

Artikel 3, litra a-g

Konventionernes principper er:

- a) Respekt for menneskets naturlige værdighed, personlige autonomi, herunder frihed til at træffe egne valg, og uafhængighed af andre personer
- b) Ikke-diskrimination
- c) Fuld og effektiv deltagelse og inklusion i samfundslivet
- d) Respekt for forskellighed og accept af personer med handicap som en del af den menneskelige mangfoldighed og af menneskeheden
- e) Lige muligheder
- f) Tilgængelighed
- g) Ligestilling mellem mænd og kvinder

VÆRDIER OG BÆRENDE PRINCIPPER

Politik for borgere med særlige behov tager afsæt i værdierne i Randers Kommune som udtrykt i personalepolitikken:

- Ordentlighed
- Ligeværdighed
- Forskellighed
- Udvikling
- Frihed
- Åbenhed

I Randers Kommune ligger værdierne således til grund for kommunens indsats overfor borgere med særlige behov. Politikken bygger ligeledes på de generelle principper fra handicapkonventionen.

Principperne kommer til udtryk ved at:

- Borgerens **ønsker og drømme** til eget liv er afsættet for det fælles arbejde.
- Borgeren er i centrum og **mødes som et menneske** med muligheder, drømme, håb og kompetencer – ikke med udgangspunkt i en diagnose.
- Borgeren **understøttes i at tage ansvar** for egen trivsel og udvikling.
- Vi arbejder ud fra en **rehabiliteringstankegang**, hvor målet er, at borgeren opnår et **meningsfuldt liv** på trods af og eventuelt med fortsatte vanskeligheder. Udvikling er også at vedligeholde borgerens funktionsniveau.
- Kommunen holder møder med borgeren – ikke om borgeren. Løsninger findes i **samarbejde og respektfuld dialog** med borgeren. Der er en klar og tydelig forventningsafstemning mellem borgeren og kommunen.
- Borgeren oplever **accept og respekt**, når de møder kommunen.
- Vi arbejder **helhedsorienteret**. Indsatsen er et samarbejde mellem borgeren, pårørende og fagfolk med henblik på, at beslutninger træffes i en **koordineret og sammenhængende indsats**. Der tages udgangspunkt i borgerens grundlæggende behov for at være en del af fællesskabet i form af uddannelse, job, bolig, kontakt med andre og den generelle sundhedstilstand.
- Der sørges for en **respektfuld forventningsafstemning** og rolleaflarung i forhold til borgerens sociale liv. Borgeren definerer selv, hvem i netværket der er hans/hendes pårørende. **Samarbejdet med de pårørende** tager afsæt i borgeren og dennes integritet samtidig med, at der gives rum til de pårørende.
- Vi **uddanner og ansætter borgere med brugerbaggrund**, da de er med til at udvikle vores ydelser med udgangspunkt i deres oplevede erfaringer. De fungerer desuden som rollemodeller for målgruppen.
- Vi samarbejder med civilsamfundet for at skabe **inklusion**. Inklusionen skabes ved, at firmaer, foreninger eller (bruger)frivillige spiller en rolle i forhold til at støtte op om de sociale indsatser.
- Vi arbejder **evidensbaseret** og dokumenterer løbende effekten af vores indsatser.
- Der er tilbud der **rummer alle i målgruppen**, også dem hvor beskæftigelse og uddannelse ikke er en mulighed.

A person is seen from behind, looking out a window. The view outside shows a European town square with colorful buildings, a street with a car, and a person walking. The sky is overcast.

i SERVICELOVENS FORMÅLSPARAGRAF (§ 1)

Formålet med denne lov er

- 1) at tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer,
- 2) at tilbyde en række almene serviceydelser, der også kan have et forebyggende sigte, og
- 3) at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Stk. 2. Formålet med hjælpen efter denne lov er at fremme den enkeltes mulighed for at udvikle sig og for at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten.

Stk. 3. Hjælpen efter denne lov bygger på den enkeltes ansvar for sig selv og sin familie og på den enkeltes ansvar for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, i det omfang det er muligt for den enkelte. Hjælpen tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte. Afgørelse efter loven træffes på baggrund af faglige og økonomiske hensyn.

VISION

Randers Kommune understøtter, i tråd med Serviceloven, den enkelte udsatte borger, så vedkommende inkluderes i samfundet.

Randers Kommune forsøger, så vidt muligt at skabe et socialt sikkerhedsnet for borgere, som ønsker det. Vi har som mål med vores tilbud og indsatser at sikre, at der er hjælp og støtte til de borgere, der måtte ønske en forandring af deres livssituation. Dette sker gennem en helhedsorienteret, sammenhængende og ansvarlig indsats på tværs af forvaltningerne med henblik på at borgere med særlige behov kan deltage aktivt i fællesskabet og udnytte deres personlige ressourcer bedst muligt.

Konkret sker dette ved:

- Vi arbejder for inklusion i samfundet - også for borgere med særlige behov.
- Vi arbejder for inklusion på arbejdsmarkedet enten i form af ordinær beskæftigelse eller beskæftigelse på særlige vilkår.
- Vi sikrer en tidlig stabilisering af boligsituationen for borgere med særlige behov efter metoden Housing First, som tager udgangspunkt i, at borgeren får en bolig som det første.
- Vi samarbejder med regionale tilbud, kommunale tilbud, pårørende og frivillige.
- Vi har et bredt tilbud af forskelligartede bostedstilbud.
- Vi skaber mulighed for aktivt medborgerskab og samvær med andre.
- Vi understøtter sundhedsaktiviteter for borgere med særlige behov og indtænker sundhed i udviklingen af vores tilbud.

Læs mere om metoden Housing First på Socialstyrelsens hjemmeside:
<https://socialstyrelsen.dk/voksne/hjemloshed/housing-first>

INDSAT SOMRÅDER

I forlængelse af byrådets vision for 2018-2021 har socialområdet et særligt fokus på, at flere borgere mestrer eget liv og at flere borgere kommer i uddannelse eller beskæftigelse.

Det sker ud fra tankegangen om, at Randers Kommune vil investere i mennesker. Uddannelse og beskæftigelse giver den enkelte flere muligheder samt bidrager til at styrke fællesskabet. Endvidere har Randers Kommune fokus på livslang forebyggelse. Randers Kommune arbejder for at understøtte livsduelige borgere, som klarer de udfordringer, som opstår, og medvirker til at forme og udvikle kommunen. Borgerne skal endvidere være i stand til at gribe de muligheder, som opstår.

MESTRING AF EGET LIV

Randers Kommune har fokus på at øge socialt udsatte borgeres mestring af eget liv. Randers Kommunen definerer mestring af eget liv som den enkeltes evne til at involvere sig i forbedring af egen situation og medvirke til at skabe et meningsfuldt liv. Mestring af eget liv er samtidig med til at øge borgerens livskvalitet og aktive deltagelse i fællesskabet. På socialområdet arbejdes der med øget mestring af eget liv i hovedparten af kommunens aktiviteter, indsatser og tilbud. Konkret arbejdes der med fire fokusområder indenfor øget mestring af eget liv. Disse er: sundhed, sociale relationer, fritid og bolig.

Sundhed

Borgere med særlige behov har generelt en dårligere sundhedstilstand end resten af befolkningen. Det er derfor væsentligt at have fokus på sundhed, så uligheden i sundhed mindskes. Endvidere kan borgerens fysiske og psykiske problemer have indgribende betydning for borgerens livsførelse og muligheder. Det er derfor væsentligt at have fokus på øget sundhed i arbejdet med at øge borgerens mestring af eget liv. Randers Kommune har fokus på sundhed ved at:

- Samarbejde med sundhedsvæsenet, herunder praktiserende læger, hospitaler og psykiatrien om de enkelte borgere.
- Tilbyde en god og effektiv socialpsykiatriindsats.
- Arbejde med sundhed på tværs af området og have fokus på kost, rygning, alkohol og motion (KRAM-faktorerne), herunder henvise til relevante tilbud.
- Udbyde sundhedsrettede aktiviteter for målgruppen.
- Bygge bro til det etablerede foreningsliv, eksempelvis på idræts- og kulturområdet.

Randers Kommune har en målsætning om, at borgere i Randers Kommune med reduceret arbejdsevne skal have mulighed for at arbejde, blive selvforsørgende og være en aktiv del af samfundet. En tilknytning til arbejdsmarkedet eller en uddannelse bidrager til at øge den enkeltes personlige mestring, selvstændighedsfølelse, sociale relationer samt selvværd

Sociale relationer

Alle har brug for et socialt liv. Sociale relationer går på tværs af bolig, arbejde samt fritid og skabes i alle sammenhænge. Sociale relationer med familie og venner er vigtige for alle borgere, også for borgere med særlige behov. Borgere med særlige behov føler sig ofte ekskluderet fra det sociale liv. Støtte til de primære pårørende/netværk er derfor vigtig, da borgeren måske ikke har andre. Der skal være plads til at være pårørende – ikke hjælper for borgeren. Randers Kommune har derfor fokus på at:

- Inddrage de primære pårørende og det primære/sekundær netværk i borgerens liv.
- Støtte op om, at borgeren dels bevarer gode sociale relationer og dels knytter nye relationer på tværs af bolig, arbejde, uddannelse og fritid.
- Udbyde sociale aktiviteter – men samtidig at bygge bro til det eksisterende foreningsliv.
- Samarbejde med frivillige, som kan tilbyde socialt samvær og støtte op om borgerens sociale liv.

Fritid

Aktiviteter fremmer livskvaliteten for målgruppens borgere. Det øger deres følelse af, at være en del af fællesskabet. Der kan være mange forskelligartede behov grundet den meget brede målgruppe og der skal derfor være plads til det individuelle. Randers Kommune arbejder med at understøtte fritidsrettede aktiviteter ved at:

- Samarbejde med det eksisterende foreningsliv, eksempelvis idrætsforeninger, og bygge bro hertil.
- Samarbejde med bruger- eller interesseorganisationer.
- Understøtte borgeren i at udvælge og opsøge fritidsaktiviteter efter eget behov.
- Inddrage frivillige, som kan hjælpe med følgeskab og lignende.
- Understøtter fællesskaber ud fra interesser.
- Sikre at tilbuddene er tilgængelige - også for borgere med fysiske eller psykiske begrænsninger i funktionsevnen.

Bolig

Borgerne i målgruppen med komplekse sociale vanskeligheder har ofte svært ved at finde og fastholde en passende bolig eller kan ikke magte at leve i den bolig, de har, på en hensigtsmæssig måde og har brug for støtte hertil. Det kan desuden være svært for en del af målgruppens borgere at leve op til de krav, der stilles fra naboer eller udlejers side. Randes Kommune har derfor fokus på at:

- Sikre borgere med særlige behov hjælp til at få og fastholde en bolig.
- Sikre en god og velfungerende støtte til borgere, som bor i egen bolig.

UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE

Randers Kommune har en målsætning om, at borgere i Randers Kommune med reduceret arbejdsevne skal have mulighed for at arbejde, blive selvforsørgende og være en aktiv del af samfundet. Selvforsørgelse skal forstås i bred forstand og dækker både over ordinær beskæftigelse og beskæftigelse på særlige vilkår, såsom fleksjob, skånejob, job med løntilskud og beskyttet beskæftigelse. En tilknytning til arbejdsmarkedet i videst mulig omfang eller en uddannelse bidrager til at øge den enkeltes personlige mestring, selvstændighedsfølelse, sociale relationer samt selvværd. Der skal en særlig indsats til for at hjælpe borgere med særlige behov ind på arbejdsmarkedet, da mange slet ikke eller kun sporadisk har haft kontakt til arbejdsmarkedet. Randers Kommune sikrer dette ved at have fokus på:

- En stærk ungeindsats, hvor alle unge får en uddannelse eller passende beskæftigelse.
- At understøtte borgeren i at finde et arbejde og nedbryde de barrierer, som står i vejen for, at borgeren kommer i arbejde.
- At samarbejde på tværs i kommunen for at sikre en helhedsorienteret og koordineret indsats.
- At samarbejde med frivillige til gavn for borgere med særlige behov.
- At samarbejde med socialøkonomiske virksomheder.
- At understøtte at virksomheder i højere grad udviser social ansvarlighed, eksempelvis ved at uddele CSR certifikater (Corporate Social Responsibility).

